

EVOLUTIONS AND PERSPECTIVES OF THE BANKING SISTEM FROM ROMANIA

Gabriela Corina SLUSARIUC, PhD in economics,
University of Petroșani

E-mail: ellaslusariuc@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1624-4372>

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.I.2024.18.10>

Abstract. *The capital market together with the banking system have a crucial role in economy because they facilitate the transfer of capital from those who save to those who want to invest and thus contribute to the creation of value. The banking system in Romania, despite the crises in the economy, recorded very good financial results in recent years, being profitable, with a low level of non-performing loans and a high degree of stability. This study analyzed the evolution of the performance of the Romanian banking system and the main risks of the banking system, who are the global uncertainties in the context of the energy crisis, and armed political in Ukraine and the Middle East, the tension of internal macroeconomic balances, due to regional and international geopolitical developments, as well as the future conduct of fiscal and revenue policy, the delay in structural reforms and the absorption of European funds, the risk of non-payment of loans contracted by the non-governmental sector. However, the efficient management of the banking sector in Romania led to a solid system, with most of the financial and prudential indicators calculated by the EBA in the "green zone", despite the challenges associated with the health crisis and the geopolitical situation in the region, but also of the existing turbulences in the US and Swiss banking sector.*

Key-words: banking system, strategic management, performances, risks

JEL: E58, E59, G21, G24, G31,

UDC: 336.71(498)

Introducere. În economia de piață, instituțiile de credit ocupă un loc central, satisfăcând cerințele pieței și fiind principalii finanțatori ai economiei. În același timp, ele participă pe piață ca actori, având ca scop principal obținerea de profit și menținerea competitivă pe piață. Piața de capital alături de sistemul bancar au un rol important într-o economie de piață, deoarece facilitează transferul de capital, de la cei ce economisesc către cei care doresc să investească și, astfel contribuie la crearea de valoare.

Literatura de specialitate. Funcția principală a oricărui model de business bancar este finanțarea economiei reale. Analiza performanței și a eficienței sistemului bancar din România are o importanță semnificativă, atât din punct de vedere macroeconomic cât și microeconomic (Berger & Mester, 1997).

Din perspectiva macro, eficiența sistemului bancar are influențe asupra intermedierei financiare și stabilității întregului sistem financiar, atâta timp cât

băncile constituie „coloana vertebrală” a piețelor financiare din Uniunea Europeană (Rossi et al., 2005).

O trăsătură specifică băncilor comerciale constă în faptul că scopul de bază al activității lor este performanța, respectiv obținerea profitului. Conceptul de performanță reprezintă o manifestare a intereselor generale, economico-sociale, de care societatea se folosește în vederea îmbunătățirii situației individuale sau colective. În funcție de perioadele la care se face referire, conceptul de performanță îmbracă diferite forme, cum ar fi, productivitatea, adaptabilitatea, eficacitatea ș.a. (Jianu, I.2006; Wagner, J. 2009; Mironiu, M. 2009). Conceptul de performanță este utilizat din ce în ce mai mult pentru o scară largă de activități, iar în funcție de acest lucru este asociat cu reușită, creștere, efort ș.a (Jianu, J., 2007). **Analiza sistemului bancar românesc. În România sistemul bancar** a fost constituit în anul 1880, prin înființarea Băncii Naționale a României. **Sistemul bancar din România are** două structuri importante, banca centrală reprezentată de Banca Națională a României și băncile comerciale și instituțiile financiare de credit și de depozit. Dezvoltarea **sistemului bancar românesc** a avut doi piloni legislativi importanți, respectiv adoptarea a două **legi bancare: Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară** și Legea nr. 161/1998 care a fost înlocuită de **Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României**.

Începând cu anul 1990 sistemul financiar-bancar românesc a înregistrat transformări majore, pentru a deveni o structură profitabilă, competitivă modernă și stabilă. Din punct de vedere organizatoric, sistemul bancar românesc este structurat pe două niveluri caracterizate prin funcții diferite:

- la prima treaptă banca centrală, autoritate monetară și bancară;
- la cel de-al doilea nivel se află băncile comerciale și celelalte instituții specializate de credit.

Conform legii și Statutului BNR, sistemul bancar în România este organizat pe 2 nivele.

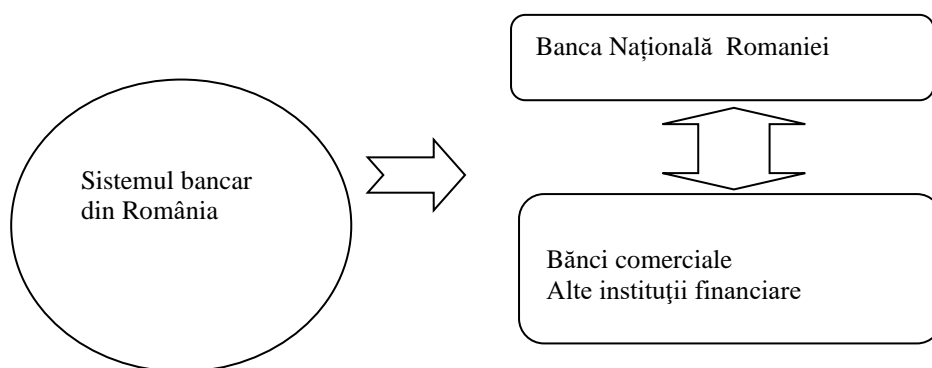

Figura nr. 1. **Structura sistemului bancar din Romania**

Sursa: autor

În afara sistemului bancar propriu-zis, dar tot în sfera relațiilor financiare, acționează alte instituții financiare, cum ar fi societățile de asigurare, fonduri mutuale

de plasament, casele de schimb valutar, casele de amanet, precum și un număr nedeterminat, dar relativ redus, de persoane care oferă împrumuturi cu dobânzi ridicate. În cadrul acestei structuri relativ stabile au loc în permanență modificări de ordin cantitativ și calitativ, datorate apariției unor noi instituții pe piață și evoluției elementelor componente.

În România, cea mai mare parte a fluxurilor legate de procesul de intermediere financiară se derulează prin intermediul băncilor comerciale, astfel că sistemul bancar reprezintă principalul element al sistemului financiar românesc.

Evoluția entităților din sistemul bancar a dus la restructurarea acestora, iar ca număr bancile au scăzut, de la 43 în anul 2008, la 27 de instituții stabile, performante în anul 2024.

Tabelul nr. 1. Evoluția numărului de bănci din România

	2008	2021	2023	2024
Nr bănci	43	34	32	27
Bănci cu capital majoritar autohton	11%	23%	35%	35%

Sursa: BNR

Analiza evoluției capitalului autohton din sistemul bancar românesc evidențiază o creștere spectaculoasă a acestuia și se datorează, în principal, achizițiilor făcute de Banca Transilvania, care a preluat Ideea Bank și OTP Bank.

Un rol important îl are și dezvoltarea CEC Bank, bancă cu capital majoritar de stat, care va avea o majorare de capital rezultând din extinderea activității, a cărei cota de piață este în continua creștere, fiind la peste 9% în anul 2023, prin creștere organică. Înființarea Băncii de Investiții și Dezvoltare va crește de asemenea, totalul activelor bancare autohtone din România. La nivelul anului 2024, capitalul autohton reprezintă aproximativ 35% din totalul sistemului bancar, fiind urmat de capitalul austriac, cu 23%, cel italian, cu circa 14%, capitalul francez, cu 11%, și cel olandez, cu 10%.

Deci, instituțiile de credit românești cu acționariat majoritar autohton au continuat să-și întărească poziția în cadrul sectorului bancar românesc, ajungând să dețină mai mult de o treime din activele bancare și să atragă 34% din depozitele plasate de sectorul privat. Creditarea companiilor a fost îndreptată prioritar către firmele cu capital autohton, acestea reprezentând o pondere de circa 70 % din totalul creditelor acordate companiilor. Managementului sectorului bancar a condus la un sistem solid, cu majoritatea indicatorilor financiari și prudențiali, calculați de EBA (Autoritatea Bancară Europeană) în «zona verde», în pofida provocărilor asociate crizei sanitare și situației geopolitice din regiune, dar și a turbulențelor existente în sectoarele bancare din SUA și Elveția. Principalii factori ai creșterii eficienței sistemului bancar din ultima perioada au fost creșterea dobânzilor, pe fondul inflației încă ridicate, și costul mic al riscului care au alimentat profiturile băncilor.

Tabelul nr. 2. **Indicatorii sistemului bancar românesc**

Indicatori	Profit net	Active nete	Rata randamentului capitalului	Randamentul activelor	Solvabilitatea
Valori	13, 7 mdl lei	803,4 mdl lei	20,4%	1,5%	22,3

Sursa: BNR

Sistemul bancar din România înregistrează o solvabilitate bună, de 22,3%, fiind superioară mediei europene. Indicatorii de lichiditate au înregistrat o creștere continuă, iar indicatorii de calitate a activelor, cum ar fi rata creditelor neperformante și gradul de acoperire cu provizioane, plasează sistemul bancar în categoria de risc scăzut, conform EBA.

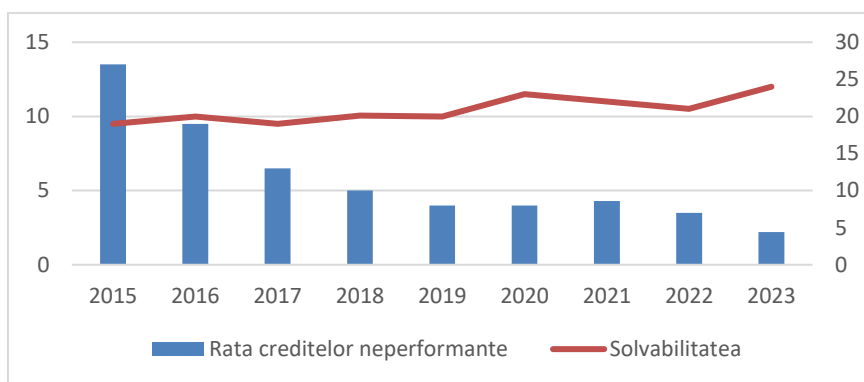

Figura nr. 1. **Evoluția solvabilității și a creditelor neperformante**

Sursa: BNR

Rata creditelor neperformante a scăzut în ultimul an financiar cu 0,4 %, ajungând la 2,3%, față de aproximativ 2,7% în anul 2022, fiind la cel mai redus nivel istoric. Sistemul bancar din România a înregistrat o lichiditate interbancară ridicată, cu o evoluție ascendentă și o scădere a ROBOR, precum și a dobânzilor la creditele deja acordate.

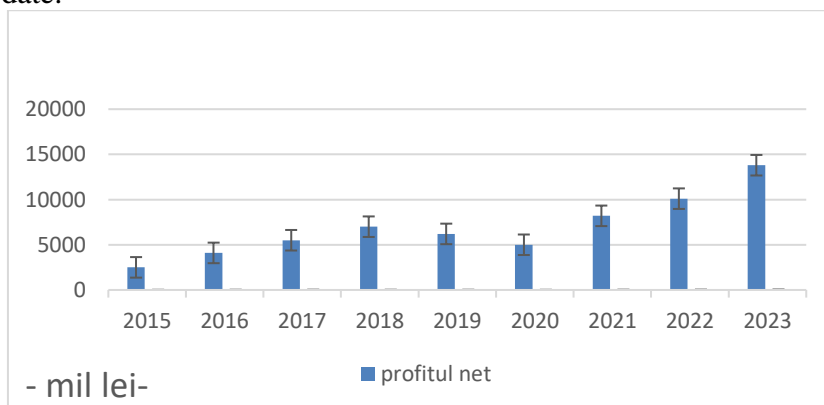

Figura nr. 2. **Evoluția profitabilității sistemului bancar**

Sursa: BNR

Creșterea consistentă a profiturilor băncilor în perioada 2020-2024 s-a produs datorită creșterii dobânzilor nete, a volumului mai mare al activelor bancare și a costurilor scăzute ale provizioanelor, datorită calității activelor.

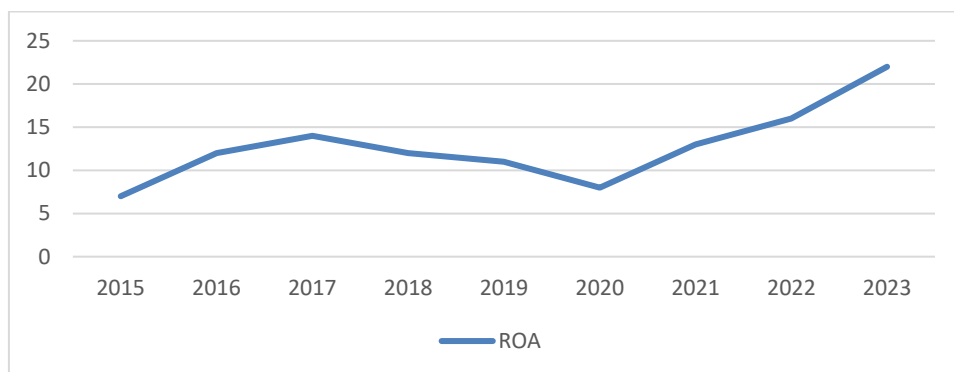

Figura nr. 3. Evoluția ROA în sistemul bancar

Sursa: BNR

Rata creditelor neperformante a scăzut la 2,3%, de la circa 2,7% în luna decembrie a anului 2022, fiind la cel mai redus nivel istoric. Dobânzile la creditele în lei în sold au înregistrat o scădere în perioada 2023-2024, iar lichiditatea interbancară a crescut. De asemenea, ROBOR a înregistrat o scădere comparativ cu anul 2022, când a avut o valoare mai mare. În condițiile în care Banca Centrală Europeană a crescut dobânzile, creditele noi în monedă națională s-au ieftinit, dar s-au înregistrat creșteri ale costului la creditele în valută, mai ales în euro. Această scădere a dobânzilor la credite generează venituri și implicit profituri mai mici pentru bănci, ceea ce duce la necesitatea creșterii volumului de active.

Concluzii. Sistemul bancar din România, în pofida crizelor din economie, a înregistrat rezultate financiare foarte bune în ultimii ani, fiind profitabil, cu un nivel redus de credite neperformante și cu un grad ridicat de stabilitate.

Principalele riscuri ale sistemului bancar, identificate de BNR sunt:

- Riscul generat de incertitudinile la nivel mondial care este amplificat de criza energetică, precum și de conflictele politice armate din Ucraina și Orientul Mijlociu.
- Tensionarea echilibrelor macroeconomice interne, datorită evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale, precum și a conduitei viitoare a politicii fiscale și de venituri. Acest context, pe fondul continuării consolidării bugetare, pune presiune pe sectorul privat, prin impunerea de noi taxe și impozite.
- Întârzierea reformelor structurale și a absorbției fondurilor europene, în special, prin Planul Național de Redresare și Reziliență.
- Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental.

Deși economia României înregistrează o rată de creștere peste media europeană, cu un avans de peste 2% din PIB, sistemul bancar poate fi afectat de incertitudinile create de politică fiscală.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Badea, L., Socol, A., & Driga, I. (2010). *Managementul riscului bancar*. București: Editura Economică.
- Căpraru, B. (2014). *Activitatea bancară: Sisteme, operațiuni și practici*. București: Editura C.H.Beck.
- Constantinescu, L. A. (2010). *Management financiar-bancar*. București: Editura Lux Libris.
- Dedu, V. (2008). *Gestiune și audit bancar*. București: Editura Economică.
- Dimitriu, M., Mihălăscu, R., & Oprea, I. (2012). *Managementul riscului bancar*. București: Editura Pro Universitaria.
- Economica.net. (2024). *Ce bănci dispar din România în 2024*. <https://www.economica.net/ce-banci-dispar-din-romania-in-2024-cum-se-imparte-sistemul-bancar-in-functie-de-provenienta-capitalurilor-investite-714889.html>
- Managementul crizelor bancare*. (2014). București: Editura Pro Universitaria.
- Medrega, C. (2024). Ce țări controlează sistemul bancar românesc. Ziarul Financiar. 09.01.2024. <https://www.zf.ro/banci-si-asigurari/tari-controleaza-sistemul-bancar-romanesc-aproape-treime-sistemul-20974146>
- Nedelescu, M., & Bunescu, P. (2017). *Gestiune bancară*. București: Editura Pro Universitaria.
- Slusariuc, G. C. (2018). *Managementul activității de creditare*. Petroșani: Editura Universitas.
- Untaru, F., & Penu, D. (2013). *Moneda și management bancar*. București: Editura Pro Universitaria.